

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

Hirdetmények.
előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Bérmertelen levelek csak ismert kezekről
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen **naponként** a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre - - - - - 10 ft - kr.
Félévre - - - - - 5 ft - kr.
Negyedévre - - - - - 2 ft 50 kr.
Egy hóra - - - - - 1 ft - kr.

Hirdetési díj:

Ottasábas petítor egyszeri beiktatásért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. -
Nyiltér 4 hasábas petítorért 20 kr.

Hirdetést vagy reklamot magában foglaló
ujdonosság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Csütörtök Május 21.

98. szám.

Egy asszony miatt.

Minden idők egyik legnagyobb leg
tisztább gondolkozója, Pascal emelte
meg tömörkedt eszének azt az ismeretes
élezcet a Kleopatra piszeségéről és a világ-
történelem alakulásáról.

Mohammed próféta kedvenc felesé-
gének selyemköténye az a zászló, mely
az Aja Szófia szentélyéből kiindulván
annyiszor járta be diadalmasan fél Euró-
pát s megremegtette az egész ujkori,
keresztény civilizációt.

Nos hát világrészünk politikai hely-
zetének legkényesebb csomópontja ma is
a Balkán.

Ugy tetszik, kimetszhetetlen tyuk-
szemege az vén Európa kisasszonynak,
mely sajtóval mindig előre tudatja,
hogy zivataros idő készül.

Azok az ujszülött államok, melyek
az európai ozmán birodalom szétdarabola-
sából keletkeztek, mind megannyi robban-
tó anyagokkal megtöltött aknák, melyek-
nek gyújtó kánóca messzi, egész Szerb-
pétervárig nyulik s a világot tűzbe borító
villamgép csábitóan sima gombjával egy
ideges, komor, rémlátó, beteg ember, a
minden oroszok ura és eleven céltáblája
játszadozik. A helyzet valóban eléggé
kényelmetlen, legkivált nekünk, akik még
egész melegében kapjuk a ma, holnap,
de valamikor biztos bekövetkező földren-
gést, melynek bevalótt, politikai dogma-
ként hirdetett célja: Kelet-Európa tér-
képének gyökeres átalakítása.

A kisebbszeri robbanási kísérletek már
hosszabb idő óta meg-megrendítik a nem-
zetközi béke-politika szélsőndjét, egy-egy
revolverdörrens Szófiában, vagy Belgrád-
ban ugy hangzik, mint valami távolról
ide bugó moraja az előre nyomuló had-
sereg egy ágyujának.

Minap egy kiváló bolgár államférfi,
Belcov miniszter tragikus veszte
volt az a jelző rakéta, mely pillanatra
bevilágította az orosz bravópolitika ször-
nyeteg sötétségét.

Amde Bulgária, minden fiatalsága
daczára is sokkal konszolidaltabb, erősebb
intelligenciájú állam, a szónak európai

értelmében, semhogy forradalmat csináljon
a muszka diplomácia kedvéért.

Itt hajótörést szenvedett a Hitro-
vó összes gaz raffiniériája.

Egész másként állanak a dolgok
Szerbiában, ahol nem az egészséges nem-
zeti közszellem, hanem töredékes pártér-
dekek adják meg a politika irányát, s
ahol emélfogva hiányzik a megbízható
szoliditás a kormányokban, pártokban
egyaránt.

Azután a csuf komédia után, mely
az Obranovics-dinasztia amugy sem álta-
lanosan respektált nimbuszát annyira
megtépte, valóban alig is következhett
egyéb, mint a Keesko Natália által most
szinre hozott anyasági tragédia.

Ha az az ambíziója ennek a heves-
vérű szép szláv asszonynak, hogy neve
megőriztessék a ma történetének lapjain;
arra nézve keresve sem találhatott volna
ügyesebb, megfelelőbb módot.

Egy anya, akit erőszakkal, zsandá-
rok, katonák próbálnak elválasztani fiától
s aki ezen brutalitás ellen a néphez,
elhez a naiv nagy gyermekhez kiált vé-
delemért: az egész oly őseredetien em-
beri, több állati, hogy hatását nem té-
vesztheti el.

A jelenet színésziességét növeli az
a körülmény, hogy a jámbor szerbek
kifogván a lovakat, maguk vontatták visz-
sza Natália hintáját, mint azt annak ide-
jén a lelkes fiatalság nálunk és másutt
is ugyanígy megselekedte egyes, köz-
kedveltségű p r i m a d o n n á k k a l.

Hát hiszen ez még mind nem volna
valami nagy baj, ha maga az eset s a
vele kapcsolatos zavargások nem szol-
gálnának egyszersmind a jelenlegi szerb
kormány erőpróbájául.

Natáliát el kellett távolítani Bel-
grádból, ezt követelte a kormány tekinté-
lye, a szerződés komolysága s végre
Szerbia békéje.

Ez tegnap éjszaka megtörtént.
Meglátjuk, lesz-e elég hatalma, ere-
lye a szerb kormánynak lecsendesíteni az
ország fölkorbasolt közhangulatát: vagy
pedig a láthatatlan mindenütt jelen való
muszka intriguának tetszeni fog lángba
borítani a világot egy asszony miatt?

Ebben az esetben a mi kötelességünk
elővigyázatosan eltiporni a zsarátokat,
nehogy a magunk, közvetlenül szomszéd-
os tetője is tüzet fogjon róla.

Bármily nagyra becsüljük is egy
szép asszony anyai érzelmeit, nem va-
gyunk hajlandók bogár szemé könyeit a
mi fiaink vérével megváltani.

Országgyűlés. A képviselőház tegnap
délután rövid ülést tartott, amelyen több bi-
zottsági jelentést terjesztettek be. Ezután
Szapári Gyula gróf miniszterelnök beterve-
zte a királyi leiratot, amely az országgyű-
lés folyó ülészkát berekesztette s az ötödik
ülésszakot folyó hó 21-ikére hívta össze.
Emélfogva a ház hólnap d. e. 10 órakor
fogja alakuló ülését tartani. A főrendiház
deután egy órakor tartott ülést, amelyen
szintén fölolvastatták a királyi leirat.

Külföld.

Natália kiutasítása.

A királyné kiutasítása egész Belgrádban
rosz vért szült. A királynét pongyola háló
köntösben ültették a kocsiá, midőn a vasut
hoz vitték. A hadügyminiszter Rasa Mileti-
lemondása okául azt hozta föl, hogy a törté-
tekért a felelőséget nem vállalja el. Az új
hadügyminiszter azonnal átvette tárczaja ve-
zetését. Miniszteriumának ablakai be vannak
zuzva. Zimonyba, hol a királynét tartózkodik
a négyzetek és előkelő kereskedők küldöttsé-
gei jelentek meg pompás koszorukat hozva
magukkal. Az utczákon roppant néptömeg
bulizott. A királyné bucsuzása a belgrádi
néptől megható volt: a nők esőkölték Natália
kezeit és ruháját, zokogás közt. Natália föl-
herte Horvátovics tábornokot, hogy óvja fiát
a hamis barátoktól.

Kereskedelmi akademiánk tanulmány utja.

Ujvidék, máj. 16.

Szombaton délután indultunk Szabadkáról
Ujvidékre, a hova 4 óra 30 perczkor érke-
tünk. A pályaudvarnál az ujvidéki állami,
polgári és kereskedelmi iskola tanárikara élén
Bruck Ferenc igazgatóval fogadtak. A szí-
vélyes üdvözlés után a hosszú kocsi sor bevo-
nult a városba. Az elszállásolás ugy történt,
hogy az iskola 2 nagy tantermét kiürítették,
a honvédségtől származásokat és pokróczokat
kértek és így fiaink a legjobb katonai elszál-
lásolásban részesültek. A tanárok közül mind-

egyik egy-egy tanár vendége volt. A szabad-
kai port levervén magunkról, az állami selyem
gombolyító gyárba mentünk, ahol mintegy 200
leány bámulatos ügyességgel gombolyítja
orsókra a gubók selymét. Néhány évvel eze-
lőtt csupa olasz leányt alkalmaztak, ma már
csak a munkavezetők olaszok. A gyár megte-
kintése után a hajóhídon átsétáltunk a
gyönyörű tekvesű Péterváradra, a hol a vár-
ormokról gyönyörű kilátás nyilik a Duna
mentén fekvő Kamenitzára a Karácsonyi gróf-
ok gyönyörű birtokára és vadaskertjére stb.
A város megtekintése után este az ujvidéki
gyönyörű lövölde helyiségében társas vacsora
volt, melyen a polgári és kereskedelmi iskola,
valamint a kir. állam. kath. gymn. tanári
karának sok tagja részt vett.

Belgrád, május hó 18 án.

Reggeli 8 órakor indult a hosszú kocsi-
sor Ujvidék piacáról a vasuti állomáshoz,
szívélyes bucsuzás után mentünk Zimony felé.
Az ujvidéki tanárok és tanulók közül sokan
elkísértek Karloozáig, a szerb Mekkáig, mely
székestemplomával és az ugynevezett béketem-
plommal, a hol a karlozai béke kötöttet, impo-
zans látványt nyujt. Déleiben értünk Zimonyba,
a hol Vándory Lajos hazánkfia, ki különböző
külföldi s hazai lapoknak tudósítója, és Belgrád-
ban igen nagy befolyással bír, várt bennünket.
Az időközben keletkezett hatalmas vihar
erdekessé tette a Száván való átkelésünket. 2
órákor vonultunk be Belgrád városába, a hol
Vándory ur szives közbenjárása folytán a
különböző drága városban elég jó és olcsó el-
látást kaptunk.

A gazdag ebéd után elindultunk a város
megtekintésére. Először a régi várat rendit-
tettük meg, a várparancsnok mellénk rendit
egy főhadnagyot, és ő, de különösen Vándory
ur kalauzólása mellett megtekintettük a tör-
ténelmi nevezetességű helyeket, a hol Dugo-
nits Titus a várókról levette magát, a hol
Hunyadi és Kapisztrán a törököt megverte,
láttuk a helyet, a hol Czilly Ulrikot Hunyadi
László barátjai meggyilkolták. Ma már romok
vannak ott, a hol hajdan Magyarország zász-
laja hazánk dicsőségét hirdette. A Száva és
Duna összefolyása itt hatalmas látványt nyujt.

A várost, annak szép főutczáját, a ko-
nákot megtekintettük. Meglepő volt az, hogy
a szerb nemzeti színház intendánsa Csapesan-
nin Milorot ur, — különben hírszerut Szer-
bia leendő cultusminisztere, a tanárikar részére
3 páholyt, a tanulók részére elsőrendű táml-
lászékeket bocsátott rendelkezésünkre. Dr.
Bayer és a tanári kar egy része tiszteltet
az intendánsnál, hogy előkezénységét megkö-
szönje. Csapesanin művelt, intelligens ember,
imponáló szép alak, a ki különösen mint drá-
maíró nevezetes. Érdekes az, hogy műveit
Hadzsis a szerb magyar író most fordítja ma-
gyarra. Az intendans a tisztelgőket borral,

gyon distingválit legyen s odaszaga egy másik
asszony fölébe: Grossnet nem kell meghívni;
az ura ágens.

Egészen rendben folyt volna minden, ha
Weisz doktornak a felesége, a bogyai hang-
versenyek állandó dilettáns művésznője ki nem
jelent, hogy a nagynevű főispán emléksob-
rának megszerzésére rendezett ünnepeleken
ő nem vehet részt.

Hüdelezés, meglepetés, sőt megdöbbenés.
Az a doktor megörült. Nem hogy az
összekötötést keresné, még ki akarja zární
magát és feleségét a közönség „krémjé”-ből.
Csak nem tartja magát előkelőbbnek. Az a
szeméves kopasz majom.

— Oh nem, nem! — szól a doktrnéi
— De lássák, azt mondja az uram, hogy m.
akik komédiáznak, muzsikálnak, dalolnak, el-
töltjük az időt, a pénzünket, megcsaljuk ma-
gunkat, Azt mondja a férjem, mindezt a sok
áldozatot okosabbra fordíthatnók . . .

Jóna Samuné urnő azt hiszi, hogy elká-
bul. Az a csunya kis doktor tőkre akarja
tenni terveit. Pedig, ha minden bevág, a
Marosi család az ő fiát beprotegalja főjegy-
zőnek, tehetséges leányát a nemzeti szin-
házhoz, vejét a pénzügyigazgatóságához és így
tovább.

Az a bolond doktor hiába prédikál a
bogyai társadalomnak, akár csak a Tisza
vizét fenyegetné doronggal, hogy ne lefelé,
hanem fölfelé folyjon a vize. A folyam pisz-
kos habjai tovább is lefelé hömpölyögnek s
előntéssel fenyegetik az aranykalászos róna-
ságot.

Ujtki Antal.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A „bogyai társadalom.”

A nőegylet jótékony ezélu műkedvelői
előadásnak próbáiról s magáról a fényesen
sikerült előadásról, melyben a bogyai szépek
(akik valamennyien karesuak, nyulának;
megtestesült angyalok) és a bogyai aranyif-
júság szerepeltek, hat szikrázó szellemmel
itt tárczában, két költői ihlettséggel (mert az
mélyeséges titok, hogy Bogya poétája véres
veřejtékkel írja verseit) irt költeményben és
egy magvas vezércikkben emlékezett meg a
bogyai társadalom organuma, a kitünően
szerkesztett „Bogyai Közöny.”

Oh a bogyai ujság elérte célját, a
tespedésbe sülyedt bogyai társadalmat föl-
rázta mélyeséges, sivár mozdulatlanságából,
a férfiak minden héten tartottak egy közös-
ügyes anketet és legalább három banquet,
(melyben tehetségesebb, fiatalabb ügyvédek
agyba-főbe tőztozták a vagyonosabb és bu-
tább nyárspolgárokat) a nők „Bogya nemtői”
szintén tündökölni kezdtek társadalmi térer
s fényben, ragyogásban fölülmutáltak a tér-
fiakat.

Oh, az nem imponál a bogyai társada-
lomnak, hogy a kis Weisz doktor egy em-
beröltön át bujja a könyveket; de ha félig
kopasz, aztán még szemüveggel is rövidlátó
és kiálthatatlan akcentussal beszél, aztán
mindent kritizál. föl akarja magát tolni er
kölesbírónak.

A hivatása magaslatán álló „Bogyai
Közöny” szivesen megszabadítaná kedves

közönségét ettől a kiálthatatlan embertől,
de az a bökkendő, hogy így a lap egy pontos
előfizetőt veszítene, mert nem lehet a lapnak
az a célja, hogy előfizetőinek amugy is ke-
vés számát szétugrassa. Így, bár keservesen
el kell tünni a szőrszálhasogatásait.

A fölrendült bogyai társadalom kebelé-
ben nagyszerű eszme érett meg. Azt mondják
Jóna Samuné urnő ő nagyságának fejében
született meg az eszme, hogy Marosi Dénes-
nek, a megye volt nagynevű főispánjának a
város közepeén emléket emeljenek. A Marosi
család a legtekintélyesebb a megyében s így
a megyei sajtó örömmel üdvözölte az eszmet
s akadtak lelkes és tudós tanítók, akik min-
denféle levéltárból előbongeszték, hogy Marosi
Dénes, ki született anno 1780. s meghalt anno
1850. miféle óriási dolgokat mivel s hogyan
szerzett országos tekintélyt a megyének.

A Marosi családnak akkora vagyona
van, mint egy német kis fejedelemség. A
bogyai közönség pedig tönkrement, léha
zsentriből és hirtelen vagyonhoz jutott zsidó-
ságból áll. A dusgazdag Marosi család mind-
egyik tagja büszke volt, mint egy félisten.
Egészen valami külön és kívül álló lénynek
tekintették magukat s valóban oly kívül és
magasan állottak a bogyai társadalom fölött,
melyet lenéztek, mint akarmelyik égi test.

A kivált és kegyeket hajhászó, tönkre-
ment zsentri s a meggazdagodott sok szatőcs
alázatos volt és ragaszkodó a hatalomhoz.

Az emlék fölállításának ügyét egy husz
tagból álló rendező-bizottság vette kezébe. A
bogyai, de a megyei sajtónak is hónapokon
át vesszőparipája, állandó témája volt „Em-
lék a nagy főispánunk.”

Mert mint derék színésznek, az öreg Boránd bácsinak fia, már kis gyermek korában szinpadra lépett, s azok a színházlátogatók a kik az intendatúra idejében jártak színházba jól visszaemlékeznek, az eleven, fürgé, jókedvű kis gyermekre, a ki az összes gyermekszerepek rendező személyesítője volt.

Jó iskola volt a gyermeknek az akkori debr. színház. Olyan művészek dédelgették, tanították, mint Rónai, Együd, Zöldi, Vizvári, Mándoki, Foltényi s kit első sorban kellett volna említenünk Blaháné, mivel már akkor együtt játszott, mikor az még mint ifjú leányka egészen kezdő volt. — A korrallal együtt ismerkedett a kis Boránd Gyula talentuma is, s már 18 éves korában kedvelt komikus volt a debreczeni színházban. Egymásután aratta a sikereket az operettek burleszk szerepeiben, de eleganciával kedélylyel jelent meg a vigjátékok szalonjaiban is.

Szorgalmas volt, s behatóan foglalkozott a színészetrel, s nagy igyekezettel tanulmányozta magát az életet, hogy a szinpadon hűen tükrözhesse vissza. Közben rajzolgatót, sőt díszleteket festett, ügyelt, rendezett, úgy hogy nemcsak az egész vidéki színházaknak alkalma volt, mint kitűnő rendezőt megismerhetni. Ennek köszönhető, hogy Verő György távozásával a népszínház őt szerződtette a rendezői állásra. De már addig Debreczenen kívül Arad, Nagyvárad, Temesvár, Pozsony, Kolozsvár közönségének volt kedvence.

Mikor a népszínháznál elfoglalta állását, sehogyan tudott belenyugodni abba, hogy ő mindig csak a kulcsák között, vagy a nézőtérrel nézze az előadásokat. Bizsergett vére s mindenáron játszani szeretett volna. Egyszer Kassai a népszínház fő-fő kedvence hirtelen beteg lett, s hogy a műsor ne változzék, Boránd vállalta magára szerepét. Nagy sikert aratott, s a közönség egyre tapsolta, s a sajtó hízog nyilatkozattal arasztotta el.

Ettől kezdve csaknem mindegyik darabban játszania kellett, mert a Boránd és Hegyi Aranka együttes jelenetei és táncjai már félsikert jelentettek. A „Gardesták”, vagy a „Fejleány”, — t elő sem adhatták Boránd nélkül. Mert kitűnő táncos volt. P. O. a Gerő Károly „Uzsa György”-ének korcsmai jelenetében valóságos extasisba hozta a budapesti publikumot komikus csárdás táncával.

Dédelgetett kedvence lett a budapesti közönségnek, s a nemzeti színház nagy művészeinek Halmi ak hálála után egy emlegettek Borándot, mint a kit a nemzeti színházhoz fognak szerződtetni a Halmi szerepére. Lehet, hogy megvalósult volna a hír, ha közbe nem jön a nagy párizsi kirándulás. Mert a két év előtti párizsi kirándulás volt betegségének okozója. Szilaj vére, nyugtalan természete, s a színházi rendezők ördöge egy percig sem engedte nyugodni. Szép idő, rozsdos idő neki miadegy volt, ő egyre furdosott, rendezett, kiabált, hogy a csoportok panasza minél kevesebb legyen. — Alaposan kihülve érkezett haza, sokáig feküdt beteg. Mikor némileg felépült, fellépett a „Párizsi élet”-ben. A lapok constátálták, hogy még rekedt, nem énekelhet. Hát megint pihent, s aztán ismét fellépett az újonnan fölelevenített „Utazás a föld körül” című látványosságban. Nagy tetszést aratott, de pár nap múlva hangja ismét megtagadta a szolgálatot, s vissza kellett vonulnia a szinpadtól. A tuberkulózis megtámadta s megfojtotta.

A népszínház derék, nagylelkű igazgatója Evv a Lajos hazaküldte őt Debreczenbe s minden elsején pontosan fizette beteg művészeinek a gageját, s irta neki a szebbnél szebb vizsgálató leveleket.

Boránd Gyula a telet itthon töltötte a nagyderőn, s egy kis ideig környezete már abban reménykedett, hogy visszanyeri egészségét. De hiába. A múlt esztendőben Gürberdorban kerestett gyógyulást, s mikor itt is csak egyre rosszabbul lett, ismét hazajött nejehez Ring Luizához, ki hitvesi hűséggel, páratlan önfeláldozó buzgósággal ápolta halálos utolsó perceit. Mikor a Koch-féle találmány híre lázba hozta a világot, újra felcsillant a beteg lelkeben a reménység sugara, s sietve utazott fel a Rókus-kórházba. Itt beoltották egy párszor, de állítólag csak tiszta vízzel, anélkül, hogy ő ezt tudta volna, mert a Kochin megölte volna.

Mikor már a Koch találmányába vetett bizalma is csalódásba ejtette, szomorú lemondással hazajött, — meghalt.

Azt a keserves érzést, hogy nem játszhatott azzal vizsgálatgatta, hogy irrogott. Itt verseket, tárcákat (visszaemlékezéseket) melyek debreczeni lapokban jelentek meg, s készített egy népszimű mesét, megírt belőle egy pár jelenetet, s munkatársnak felkérte Karczag Vilmost. Lapunk segédszerkesztője az egészséges tárgyú népsziművet ki fogja dolgozni a népszínház számára.

A színház annyira vonzotta őt, hogy barátai és hozzátartozói tartóztatása dacára is elment megnézni a Jászai „Elektraját”, pedig az orvosok is kijelentették, hogy az ily kedvtelés nagyon végzetessé válhatik.

— Mindegyik nekem úgy is, — szólt — hát előbb elviszen az ördög.

Erős, szívós természete volt; más beteg tudó nélkül, megdagadt végtagokkal már aligha bírta volna két három hét óta. De az utolsó perceig öntudatánál volt. Tegnap délután négy órakor fulladozni kezdett, s éjjel 11 órakor meghalt.

Utolsó napjaiban mindig azt emlegette, hogy akkor szeretett volna meghalni, mikor színházról működik itt, hogy színészek énekeltek volna sírja felett. Egy darabka papírra

felírta mindazoknak neveit, kiknek gyászjelentés küldendő, s arra kérte környezetét, hogy koporsójával egy pillanatig megálljanak a színház előtt.

A halálesetről ma értesítették a népszínházat, s mindazon színházgatókat, kiknek az elhunyt tagja volt.

Jeles, nagy reményekre jogosító tehetség volt, s a magyar színészet jóra való tagot vesztett benne.

Temetése holnap délután lesz a czepléd utcai Komáromi háztól.

A halálesetről kiadott gyászjelentés következőleg hangzik:

Özv. Boránd Gyuláné Ring Aloiza mint neje, Boránd György és neje Dohos Juliánna mint szülők, Erődiné Boránd Hermína mint testvér, az összes rokonok nevében is a fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk a szeretett jó férj, gyermekünk testvér és rokon néhai Boránd Gyula a budapesti népszínház tagjának, folyó hó 20-án éjjeli 11 órakor, életének 30-ik. boldog házassága 8-ik évében, hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A kedves halott porrései, f. hó 22-én d. u. 1/5 órkor fognak, Czepléd utca 21 sz. Komáromy-féle háztól a róm. cath. egyház szertartása szerint a Szt. Anna-utcai temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise f. hó 23-án d. e. 9 órakor fog az egék urának bemutatni. Végtszességétélére az elhunytak rokonait, ösmerőseit, pályatársait szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1891 Május hó 2-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! A temetést Danó M. temetkezési intézete rendezi.

A temetésen, mely holnap délután fél öt órakor lesz, Mándoki B. a fog bucsuzó emlékbeszédet mondani az elhunyt ravatala fölött. Mándoki B. valósággal egyik tanító mestere volt a meghalt fiatal színművészeknek.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy becsületes asszony története.

— Regény 1 kötetben. —
Irtá: R. P. O. 25
(Folytatás.)

Borzongva, dideregve, vacogva járt ide-oda ebben az emésztő lelki harc végtelen gyöttrődése közt, míg teste elzsibbadt, szemére úgy nehezült és elméje elhomályosult. Karjai csak néha emelkedtek fel ideges mozdulatban, elvégre a nagy rászokástól kimerülten, összezúzottan a padlót takaró bolyhos szőnyegre roskadt.

Néhány órát feküdt már ott a földön ajultan, midőn az egyik komorna belépett szobájába.

— Nagy ég! mi lette a kisasszony? beteg? sikkolt a megriadt leány, a boldogtalant a kínos lidércnyomásból felrezzentve.

Ilona ziláltan, megtört szemmel tekintett fel hozzá.

— Nanyon beteg, ugye. Futok orvosért. Oh! szegény jó kisasszony.

— Nem vagyok beteg, viszonáz a szerencsétlen feltápaszkodva. Nem, nem, ne szőljen senkinek. Szükség van reám, jövék.

— Ma estére sok lesz a vendégünk, a nagyságos asszony kéri, hogy az ellátás felül intézkedjék.

— Mehet Mari, mindjárt jövék, szólt Ilona hirtelenül felocsúdvá dermesztő kinyitással. A kötelesség visszaadta akaraterejét. Tüstént kibontakozott mély zibabdságából. Gyorsan megdörzsölte halotthalvány arcát hideg vízzel. Eszébe jutott hamarosan, hogy most nagy szükség van reá, mintán a választás és a küszöbön lévő fényes nász a vidék mozgalmas központjává tevő házat. Felegyenesedett finom fejének természetesen büszke tartásával. Nem szabad végleg összeroskadnia. Lelki erővel kell végig haladnia a nehéz szenvedések Golgotáján szabad végleg összeroskadnia. Lelki erővel kell őt minden panasz, minden felajdulás nélkül viselnie a megörnyesztő nehéz keresztet. Nincs joga, hogy eltemetkezék szörnyű fájdalma égető lángjai közé. Tudta jobban, mint valaha, hogy lángjai közé, védtelenül van odadobva a kegyetlen sors ridég, sőt szeszélyeinek. — Küzdenie kell egész erőmegfeszítéssel a nagy bánata ellen, nehogy reá jöjjenek mély titkára, mely kiütését e házból vonná maga után, hogy aztán még viszontagságosabb hányódtatásban tussa végig a szerencsétlen élet nyomor scáláját. Oh! igen, erős lesz, mindent el fog követni, hogy visszanyerje önbecsülését, hogy minden gáncs nélkül folytathassa csendes haldoklását, eltanulva a kínzó sebeket a részvétlen világ ridég karva a kínzó sebeket a részvétlen világ ridég gunyja elől. Es az ember, a ki néhány havi ittléte alatt felzavarta lelki nyugalmát és végtelen elkeseredést zúdított szegény fejére, nem sokára úgy is itt hagyja ezt a helyet. Feledni fogja. A szegénységnek pedig kétségkívül megvan az a jó oldala, hogy reáerősítozza az embereket az a jó oldala, hogy reáerősítozza az embereket a munkára. A ki belemerül dolgába, könnyebben viseli el a fájó, zaklató emlékeket. Megnyugvással, hősies lélekkel kell tünni a szenvedéseket, több ember van a világon, aki szenved és sanyarog, mint a ki nem érez fájdalmat szívében s vannak olyanok, kiknek egész életük merő szomorúságból áll. Nagy harc az élet és gyáva, a ki nem mer vele szembeszállni.

Mintán rendbe szedte dult arcát, kuszált haját, gyűrött ruháját, bátorodottan neki látott teendőinek. Erőt vett sajtó szívé. Pontosan intézett el mindent a konyhában, rendezte az ebédlő nagy asztalát, hogy semminemű fennakadásnak okozója ne legyen.

A nagy ebédlőben már hemzsegett a sok vendég a mikor Miklós fontos személyisége egy gyülekezetből, melynek szagát megérezni lehetett rajta, a hűzős pipák gombolygó füstje bele vette magát finom ruhájába. — Kimerülten haza térve megjelent.

Jelenléte azonnal villanyos felpezsdülést keltett, mindenki tüntető nyájkodással sietett köszönteni a dísző jelöltet, a nap hőst, a ki most a vidék érdeklődésének egyetlen gyújtója. Mennyi gyorsan váltott kézzel, mosoly, lekesedés egyszerre a derék mama elragadtatással intett feléje, a jóke kis Marceline örömben nesző arcának gyöngyház fénye felragyogott, Róza tante nem állhatta meg, hogy láttára költői szavakban ne ömlengjen, s így valamennyten valóságos tömjéneztek minden oldalról ezt a kiváltságos, ezt a rendkívüli embert, s miután az ilyesmi ragadó, még Pál ur is túl adott neheztelésén és szelidebben tekintett az anyai szeretettel és dicsőítéssel körül font bányja imponáló megjelenésére. Miklós, a ki olyan irigylésre méltó boldog ember volt mindenki szemében, tüntető jóindulattal mosolygott mindenkire.

Közgazdaság.

Közlegelőnk használata és a legel etési rend szabályairól

Békesy László, a debreczeni gazdasági tanintézet kitűnő tanára és a debreczeni gazdasági egyesület buzgó titkára a jószág tartó közönségre nézve igen nagy érdekű és az által megszívelendő tanácsokkal teljes hosszú cikket közöl a „Nemzet” május 17-diki — vasárnapi „Mezőgazdaság” című heti mellékletén, melynek szerkesztője Szunyogh Szabolcs. Ez a cikkek mezőgazdaságunk egyik nagyfontosságú ágának az állattenyésztés fejlesztésének legfőbb alapjáról: a legeltetésről értekezik s a mely nálunk, ahol a mezei gazdaság még jutott el az intenzivitás azon fokára, mely az istállózási rendszert mindinkább elodázhatalanná teszi, még mindig egyenértékű fényező az istállózással.

E cikkek fejtegetése lényegében következő alapelveken nyugszik.

A legelők a tagosításoknál is fentartandók. Alig helyrehozható nagy szerencsétlenségét képezi az állattenyésztésnek az az intézkedés ahol a közlegelők a tagosítás folytán meg lettek szüntetve. Ez a nagy hiba, ahol lehetséges helyrehozandó, ahol pedig a tagosítás még végre hajtva nincs elkerülendő.

Az a körülmény, hogy közlegelőnk nem mindig adják meg azon számadásterü hasznót, melyet talaj minőségükhöz mérten más más mívelődési mód mellett biztosan eredményeznek, nem magában az intézményben, hanem a rendszertelen kezelésben s ebből kifolyólag tökéletlen kihasználásból találja indokokat. — Bizony ez súlyos vádat képez gazdaközönségünk nagy része ellen is.

A közlegelők okos kihasználásának és értékesítésének legelső tényezője az okszerű legeltetési szabályzat, melyekkel sok visszasság megszüntethető.

Minden okszerű legeltetési rendszabálynak első pontját kell tehát képeznie azon intézkedések, mely által a legelők az állatnemeknek megfelelően osztályozva: a nemek szerint csoportosított állatok számához mérten felosztásának, a mi ugyan a pásztoralás költségeit szaporítja, de ez, az ezen eljárás által ért nagy haszon által, bőven kárpótolva lesz.

A sertéseket ennőlfogva csak ott lehet a közlegelőn megfűteni, ahol posványos mocsaras területek vannak. Különben az ugaron jelölendő részeik legelő. Nem kevésbé esőkenti a közlegelők értékét azon viszátság, hogy ezen legelők területük és termőképességükhöz mérten, kivétel nélkül, mindenütt túlterhelhetnek állatokkal. Feltétlen követelmény tehát, hogy a hatóságilag minden közlegelőn elegendő legeltetési rendszabályokban megejtve a legelő állapot elbirásának becsüje, ennek alapján gondoskodva legyen egy legeltetési ku orsól, vagyis a helyes, becsü alapján szabályozni kell a legeltetési jogot akként, hogy a közlegelő állatokkal túl ne terheltesse és így az esetelt hátrányok be ne következhessenek.

Nem nehéz megállapítani, hogy egy darab számos állatnak s az egész legeltetési idő alatt mennyi tápra van szüksége és hogy mekkora legelőterület képes egy drb. számos állatot a legeltetés egész időszaka alatt eltartani.

A legelő használati értékét a termőképességén kívül, nagy mértékben befolyásolja a legelő kihasználási módja, vagyis a legeltetési eljárás is. A miért ezt minden legeltetési rendszabályban szabályozni kell és nem szabad megengedni, hogy a pásztorkénye-kedve szerint legeltessen hol itt, hol ott.

Ott, hol az állatok a legelőt és egész időszaka alatt a legelőt nem tartatnak, gondoskodni kell ezen kívül még a legeltetési rendszabályokban a ki és hazahajtás idejének megállapításáról is, mert ha ez irányban intézkedés nem történik, olymóvű visszaélések követhetnek el, hogy ezek által az egész legeltetési rendszabály illuzoriusa válik.

Végül, bár ez a közlegelő okszerű értékesítésével csak közvetve függ egybe, a legeltetési rendszabályokban gondoskodni kell arról is, hogy a legelőn jó állatok ivar és kor szerint elkülöníttessenek, mert ez az állattenyésztés eredményének alapfeltétele.

Nagyban előmozdítja a legelők diszletését, ha azokat évente tavasszal könnyű vasboronával megfogaszoljuk.

A legelők trágyázása, bár az is felette kívánatos volna, ma még csak a jámbor óhaj-tásokhoz tartozik, bár el fog jönni az idő mikor gazdaságaink e mostoha gyermeke jobban méltányolva, ebben a gondozásban ir részesevőni fog.

Szerkesztői üzenet.

A tornaegylet elnöksége ma hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyben elsorolja a tornaegyletnek távolmaradást a budapesti orsz. tornaversenyől. E nyilatkozatot, mely a kollegium ifjúságának is igazolásul szolgál, csak szombati számunkban közölhetjük. Egyébiránt ezen ügy a most folyó egyházkerületi közgyűlés tárgysorozatába is föl van véve.

pelelős szerkesztő és kiadó lapfőnöke: Vértési Arnold. Főmunkatárs Karczag Vilmos.

GYENES LAJOS NŐIDIVAT RAKTÉRA

Debreczen főtér, városház épület.

Nagy választékban találhatók raktáramon:

Ruhaszövetek és diszek, Selyem foulardok

Gyapju voilek, Batiszok és szerbvásznak,

Mosható toilek és satinok.

Napernyők.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Női ruhák elkészíttetését saját szövetemből elvállalom.

Kardos Lászlónál

czepléd-ufca.

Kapható a legújabb francia

batistok, zefirek,

angol és szerb-

vásznak.

Leszállított áruk.

Atyántól által vett

űveg porcellán

és

konyha berendezési

üzletemben tulhalmozott raktár miatt az összes

asztali tea, kávé, mocca készleteket

függő lámpákat, fa és bádög tálcákat,

virág vázákat, diszkorsókat.

A mai naptól

leszállított gyári árokon

szolgálom.

Tisztelettel

ifj. Pájer József.

4544.

1801.

Hirdetés.

A Debreczen-tiszafüredi országnak Debreczentől, Látókép korcsmaig vonuló részén az év tavaszán több helyen fel-fogatván a völgyeken lefelé folyó csapadékos víz, a debreczen-füzesabonyi vasút töltése által, ezen bajon segített, nevezett vonalrészre helyszíni szemle tartása rendeltetett, el, mely 1891. május 23-án délután 3 órakor fog megtartatni, összejöveteli helyül a városháza nagy tanács-termébe tüzetett ki, miről érdekelt földbirtochosok saját érdekeik képviselhetése tekintetéből ezennel értesítettek, s ezen tárgyalásra meghivatnak.

Debreczen, 1891. Május 21.

a városi tanács.

HARISNYA

nők urak és gyermekek,
száma,

legnagyobb választék

és
legjobb minőségben

egyedüli raktár
Kunz József és Társa

czégnél
kistemplombazár. (2)

A nyári táncmulatságokra

Szabó Lajos fiai

czégnél

nagy választékban kaphatók

Francia Bafiszok,

Zephirek és atlas Satin.

gyapju Voile-ok,

Cretonok

olcsó, szabott árakban.

Mödlingi Czipőgyár

Debreczen
Nagyvárad utca 2130.

Dusan fűszerrel raktár

férfi női fiu és leány czipőket

továbbá

báli-, selyem-, menyasszonyi-, házi- és
tornaczipők.

férfi, lovaglő, vadász és utazócsizmákat.

A legolcsóbb gyári szabott árak minden egyes
pár talpára be vannak vésvé.

Elv jó és olcsó.

Annak a ki
fogfájásban
szenved, biztos segly nyújt a jóhírű

valódi

Dr. POPP-féle

anatherinszájviz.

Dr. POPP fogpora és fogpasztillája
a legjobbnak elismert fogtisztító szerek.

Gyár és raktár: Bécsben I. Bognergasse 2)
valamint Debreczenben: Tóth Béla, (főraktár,
Dr. Rothschnek V. E., Balázs A. Mihálovits,
István Muraközy L. örökösei, Örvényi Ottó,
Szilágyi P. M., Tamássy Béla, Füleky P.
urak gyógyszerárában, ugyszinté Szentki-
rályi Tivadar, Csanak J. és Schwarz B.
kura üzleteiben és Magyarországon minden
gyógyszertárában, gyógyszerüzletében és il-
letszer kereskedésében.

VISK

elsőrangú gyógyfürdő Marmarosban.

Alkalicus, vasas, sós-forrásokkal, hidegvíz
gyógyintézet, masszageval, villanyos-fürdővel svéd-torná-
szattal, inhalálókkal, kád-, gőz-, iszap- és fenyő-fürdővel,
tejsavokkal.

Ez idén az előkelők gyűlhelye.

Fürdő megnyitás május 15-én.

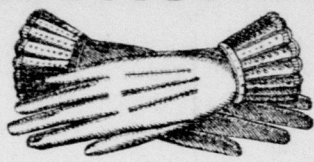
Egyedüli fürdő ahol a migräne fejfájás
sajtszerűleg gyökeresen lesz gyógyítva.

Forrásai általános elgyengüléseknél párat-
lanul erősítők.

Utí-irány: Pest-főlől Érmihályfalvá-
nak Bustyaházáig vasuton innen 3/4 óra alatt
a fürdő-igazgatóságnak saját kocsiközlekedése.

Fürdőleirással és széggel szolgál

az igazgatóság.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy hely-
ben, főntca Biederman palotában a mai kornak megfelelő

keztyü és kötszer üzletet

nyitottam.

Ajánom saját készítésü női és férfi glacé svéd szarvas
és kutyabőr keztyüimet, ugyszintén

női, férfi és gyermek kötszereket,
raktáron tartok orvosi cikkekét. — Hátegyenesítő, haskötő, köldöksér-
v-kötő, függelék (suszpenzor) iragatár és többnemű fecskendőket.

Legújabb selyem és czérna keztyük nagy választékban.

Keztyük tisztítása uj módszer szerint.

A nagy érdemü közönség kegyes pártfogását kéri

KISS JÁNOS

keztyüs és kötszerész.

Majolika és porcellán

cserépkályhákat

a legszebb kivitelben és elismert kitűnő
fűtőképességgel, a Szilács mellett
Halászi első magyar agyagáru és
kályha gyárból, előnyös árak mellett
ajánl

Sesztina Lajos

DEBRECZENBEN.

HYGEA Arcskenőcs 75 kr.

Mosdóviz ára 1 frt.

Savon hygiénique szappan 50kr.

Ezen kiváló gonddal készített
szerek a bőrnök finomságot és
rugékonyságot kölcsönöznek, az
arcon lévő minden foltot, szep-
lőt májfoltot, forrtóság vagy fagyás
által keletkezett pirosságot rövid
időn elmulasztja és ezenfelül a
bőrnek úde frisseséget, viruló
ifjúságot és bársny puhaságot ad.
Valódi minőségben kaphatók ma-
gánál a készítőnél, Fáykiss Józ-
sef gyógyszerárában a „nagy
Krisztó-főz Budapestben, továbbá:

Török József gyógyszerárában király-utca 12. Deb-
reczenben: Dr. Rothschnek Emil, Tamási Béla gyógy-
szerész uraknál. (2)

Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek.

BIKSZÁDI GYÓGYFÜRDŐ.

Évadmegnyitás május 15-én

Fekvés: Szatmár megye keleti szélén az „Avas” közepe táján szelektől
védett erdei sziklon, százasod tölgyerdők, szőlőteayészet,

regényes kilátás.
Közlekedés: Északkeleti vaspályán Téső állomástól 4, Szinyérváralja
(Szatmár Nagybánya vasut) állomástól 2 óra járásnyira.
Ezen utóbbi állomáson ruganyos, fedett kocsik állauak rendelkezésre. „Zóna
jegyek az északkeleti vasut állomására válthatók.”

Gyógyeszközök: 3 konyhasós, égvényes ivóforrás, maga nemé-
ben páratlan ásványvíz, kádfürdő havasi tej,
savó, kitűnő fűszeres levegő, naponta kétszer zene, kényelemmel butorozott szobák,
sétányok stb.

Kórjavaslatok: Gyomor, bélhurut, emésztés hiány, a légzési szer-
vek hurutja, idült tüdőgyulladás, mellhártya-izzad-
mányok, a májnak vérbőség okozta duzzanata, epepangás, váltóláz (malaria)
utáni lép tultengés. alhasi pangások (aranyér), köszvényes izzadmányok, fodor-
mirigyek daganata, görvélykór, vese bántalmak, húgyfövény (Harngries) hó yag-
hurut, idült húgyesó hurut, méhnek idült tömülése, hüvely és méh hurut.

Fürdőorvos Dr. ECSEDY GEDEON; gyógytár a negyedórnyira fekvő
szomszéd faluban, posta a fürdőben.

Braun Gyula tr. Nématország legismertebb tekiütélye a vizgyógytudomá-
nyokban egyebek közt a következőket írja a bikszádi forrásokól, többre becsülvén
ezeket a Gleichenbergnél és Emsnél. Az ismert források sorában a bikszádi viznek
csak egy anologia van, t. i. Luhasovitz 150 számú forrása 23 szemer sikkalvag-
gal és 33 szemer kénszavas szikkéleggel. Ezen viz tehát épen ugy, mint a Luha-
sovitzé, az erős konyhasós égvényes savanyuvizek eszményképe s azért nevezet-
esen a hurut elleni, az anyagcsereét és sejtkepezést elősegítő javallatainak
teljesítésére kiváltképen alkalmasok. (Orvosi hetilap 1873. évtolyam 21. szám.)

Jó honyháró! DEMKŐ JÁNOS vendégfős kezesekeedik. — Megrendeléseket
szobákra átvesz, s fürdőleirást bérmentve küld

Bikszád gyógyfürdő igazgatósága.

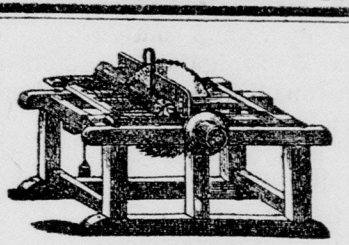
Konkolyozó (Trieur).

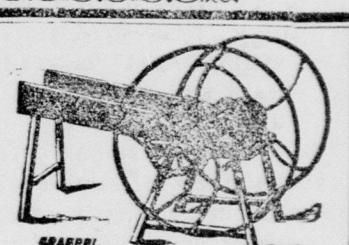
Csöves tengeri daráló.

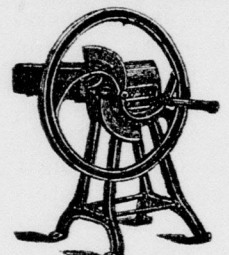
Kétvasú eke.

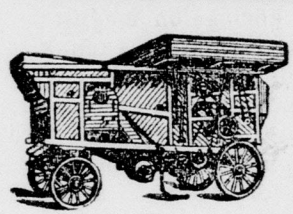
Körfűrész.

Szeckskavágó.

Szeckskavágó.

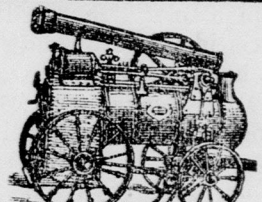
Cséplogép.

GRAEPEL HUGÓ

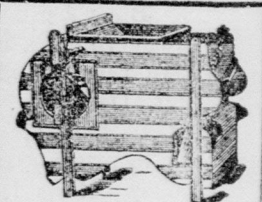
GÉPGYÁROS

MARSHALL SONS & CO^{MP} L^{MTD}

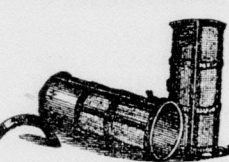
VEZÉRÜCYNÖKE

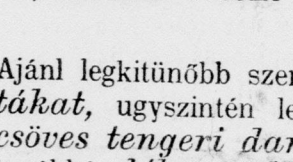
Gőzmozgony.

Tisztító rosta.

Lóhere toklászó.

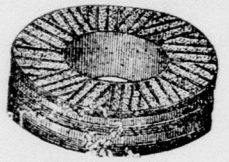

Lisztostályozó henger.

Y., KÜLSŐ YÁCZI-UT 46. BUDAPESTEN Y., KÜLSŐ YÁCZI-UT 46.
(EZELŐTT BROCLE JÓZSEF-FÉLE GYÁR).

Ajánl legkitűnőbb szerkezetű konkolyválasztókat (Trieur) és gabona tisztító ros-
tákat, ugyszintén legújabb rendszerű sorvetőgépeket, könnyű faju kétvasú ekék-
csöves tengeri darálókat, kukorica morzsolók-, szeckskavágók-, réparavágókat,
továbbá lóhere-toklászó készüléket, bármily gyártmányu cséplogéphez, valamint
örölmalomok és malomberendezési gépeket, nevezetesen: gabona tisztító-
(Eureka), tarárok, malom trieurók, hengerszékek, lisztostályozó hen-
gerek, felhordók, dara tisztító-
gépek és malom vasrészeket;
lyukasztott rostalemezek és álta-
lában mindennemű gazdasági gé-
pek és eszközöket legolcsóbb árakon
és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.

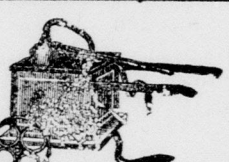
Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

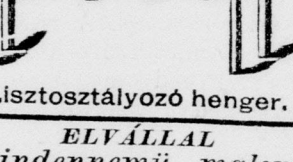
Malomkő.

Lisztostályozó henger.

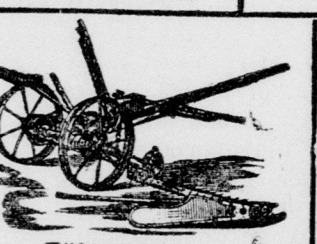
Fecskendő.

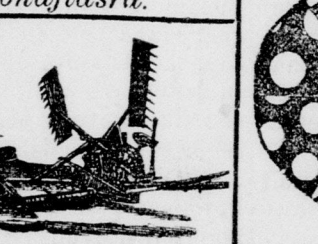
ELVÁLLAL mindennemű malom
felszereléseket bármily
erőhajtásra.

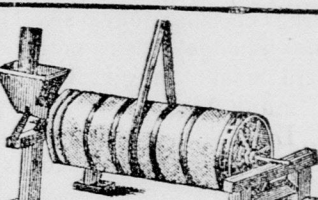
Lyukasztott rostalemez.

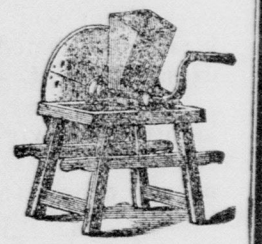
Fűkaszalógép.

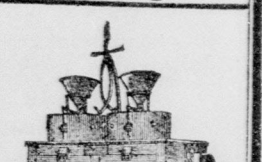
Aratógép.

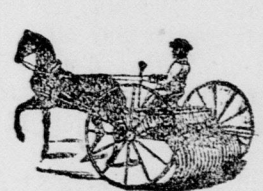
Malomtrieur.

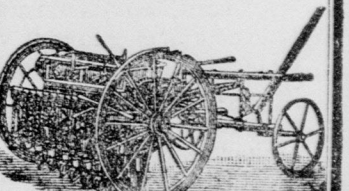
Réparavágó.

Örlőmalom.

Szénagyűjtő.

Sorvetőgép.